DOMSTOLENS DOM (ANDEN AFDELING)
AF 15. DECEMBER 1977 [1]

Herbert Bruns
mod Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

Sag 95/76

Sammendrag

Tjenestemænd — pension — overgangsordning — til pension — erhvervelse — indbetaling af bidrag som grundlag — renter — medregning — ingen medregning — tab af udbytte ved placering af bidrag — kompensation til kassen — nægtelse — ingen kompensation

(Tjenestemandsvedtægtens bilag VIII, artikel 48 og 49; intern skrivelse fra Kommissionen nr. 16-470/58-F af 19. 6. 1958)

Det følger af artikel 48, stk. 2 og artikel 49, stk. 1 i tjenestemandsvedtægtens bilag VIII, delst at indbetalingen af bidrag er tilstrækkelig til at give fuld ret til pension, uden at det er nødvendigt at svare renter, dels at denne ret erhverves, uden at kassen skal kompenseres for tabet af det udbytte ved placering af bidragene, som den kunne have opnået, hvis bidragene var blevet indbetalt på de i den interne skrivelse nr. 16-470/58-F af 19. juni 1958 anførte tidspunkter.

I sag 95/76

HERBERT BRUNS, pensioneret tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, boende 84 Lindenallee, 5000 Köln 51, repræsenteret og bistået af advokat Ernest Arendt, 34/B rue Philippe II, Luxembourg, og med valgt adresse hos sidstnævnte,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, repræsenteret af dens juridiske konsulent Jürgen Utermann som befuldmægtiget og med valgt adresse i Luxembourg hos Mario Cervino, Kommissionens juridiske konsulent, Batiment Jean Monnet, Kirchberg,

sagsøgte,

angående beregning af sagsøgerens pension

afsiger

1 — Processprog: Tysk.

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af: afdelingsformanden M. Sørensen, dommerne A. J. Mackenzie Stuart og A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes søgsmålsgrunde, indsigelser og øvrige anbringender kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Den 19. juni 1958 udsendte Kommissionen en intern skrivelse nr. 16-470/58-F, som blandt andet bestemte følgende:

»*Emne: Social forsikring og pension*

Kommissionen har, for tiden indtil der i vedtægten indføres regler om personalets sociale sikring, indført følgende ordning med selvforsikring:

I — Dækning af ulykkesrisici
II — Dækning af sygdomsrisici, kirurgiske indgreb etc.
III — Pension

A — For perioden frem til det tidspunkt, da der indføres en egentlig pensionsordning (régime de retraite), oprettes der en pensionskasse (caisse de prévoyance), som de ansatte obligatorisk er medlemmer af fra deres tiltrædelse.

Udgifterne ved denne pensionskasse dækkes således:
— der tilbageholdes hver måned et beløb på 7,5 % i den ansattes løn,
— institutionen indbetaler et beløb svarende til 15 % af lønnen.
...

Pensionskassen fører en individuel konto for hver ansat, som:
— krediteres den ansattes og institutionens bidrag samt de årligt påløbne renter,
— debiteres institutionens eventuelle udbetalinger til opretholdelse af de ansattes pensionsret i disses oprindelige administration eller institution samt den del af det tilbageholdte beløb, der vedrører dækning af dødsrisikoen:

Ved oprettelse af den egentlige pensionsordning (régime de retraite) overføres det beløb, der står på den individuelle konto, til pensionskassen (caisse de retraite) efter regler, som vil være at fastsætte til den tid.

Hvis en ansat i mellemtiden, indtil oprettelsen af den egentlige pensionsordning

(régime des pensions), af anden grund end sin død ophører med at være beskæftiget ved Fællesskaberne, har den pågældende ret til tilbagebetaling af de beløb, der står på hans konto i pensionskassen (caisse de prévoyance), med påløbne renter.

B — *Efterladtepension*

...«.

Den interne skrivelse nr. 16 indeholdt således de midlertidige bestemmelser om social sikring af Kommissionens ansatte, som skulle gælde, indtil tjenestemandsvedtægten trådte i kraft.

Fra den 1. januar 1962, datoen for vedtægtens ikrafttræden, fulgte retten til pension vedtægten. Nogle overgangsbestemmelser — kapitel 8 i bilag VIII — omhandlede blandt andet de retlige virkninger af, at en tjenestemand havde trukket beløb på sin konto i pensionskassen (caisse de prévoyance) for at sikre opretholdelsen af sine pensionsrettigheder i sit hjemland. I det foreliggende tilfælde drejer det sig om artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII, som lyder således:

»Hvis tjenestemanden har gjort brug af den mulighed, der er givet ham, til på sin konto i den fælles foreløbige pensionsordning for Fællesskabernes institutioner at hæve beløb, han har måttet indbetale for at sikre opretholdelsen af sine pensionsrettigheder i hjemlandet, begrænses hans pensionsrettigheder for den periode, i hvilken han hører ind under den foreløbige pensionsordning, i forhold til de beløb, der er hævet på hans konto«.

Pensionskravet for sagsøgeren, der er forhenværende tjenestemand ved Kommissionen, er for så vidt angår realiteten blevet behandlet ved sag 133/73, som, da spørgsmålet blev afgjort ved forlig mellem parterne, ved kendelse af 2. maj 1975 fra Domstolen (første afdeling) er blevet slettet af Domstolens register.

Det skal bemærkes, at sagsøger ved sin udtræden af tjenesten i slutningen af 1969 ansøgte om og fik udbetalt udtrædelsespenge i henhold til artikel 12 i vedtægtens bilag VIII. Senere anmodede han Kommissionen om tilladelse til at tilbageføre udtrædelsespengene, og om at der blev tilstået ham en pension.

Under de forhandlinger, der førte til det ovennævnte forlig, blev der indgået en principiel overenskomst mellem parterne. Kommissionens repræsentant havde nemlig sendt et brev til sagsøgerens advokat, der var dateret den 1. april 1974 og bilagt et udkast til aftale, der ifølge brevet »mangler at blive underskrevet af hr. A. Borschette, kommissionsmedlem«, og hvori Kommissionen fastslår, at sagsøgeren på grundlag af sin ansættelse som tjenestemand ved Kommissionen i perioden 4. november 1958 til 30. september 1969 havde ret til en pension i henhold til tjenestemandsvedtægtens bestemmelser, og at han skulle tilbagebetale Kommissionen de udtrædelsespenge, som han havde fået udbetalt på det pågældende tidspunkt med tillæg af renter 3,5 % p.a. Dette brev var vedlagt en opgørelse over sagsøgerens pension.

Ved brev af 17. april 1974 til Kommissionen tog sagsøgers advokat stilling til dette forligsudkast; han tog navnlig forbehold angående spørgsmål om en forholdsmæssig nedsættelse af pensionsretten i medfør af artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII på grund af de beløb, som sagsøger før vedtægtens ikrafttræden havde hævet på sin konto i den midlertidige pensionsordning.

Ved brev af 7. marts 1975 tog sagsøgers advokat påny et forbehold angående den forholdsmæssige nedsættelse; han gjorde gældende, at man i så henseende måtte tage hensyn til den samlede kreditsaldo på sagsøgers konto den 31. december 1961, dvs. de indbetalte bidrag plus renter.

Ved brev af 12. marts 1975 gav Kommissionen blandt andet sagsøgers advokat meddelelse om, at opgørelsen af de beløb, som sagsøger havde til gode fra

1. januar 1975, kun kunne ske »... under forbehold af, at Kommissionen vedtager en beslutning om en formel godkendelse af den indgåede aftale ...«, og for så vidt angår den forholdsmæssige nedsættelse, at Kommissionens repræsentant ville kontakte administrationen og give sagsøgers advokat meddelelse »så hurtigt som muligt«.

Senere sendte Kommissionen sagsøger en »opgørelse« over hans pensionsrettigheder, dateret den 18. april 1975. Den tilføjede, at opgørelsen var afsluttet »med forbehold af Kommissionens formelle godkendelse af forliget«.

Det fremgår af den nævnte opgørelse, at Kommissionen ikke ved beregningen af den forholdsmæssige nedsættelse af sagsøgers pensionsrettigheder havde taget hensyn til de renter, der ved vedtægtens ikrafttræden var krediteret hans »konto« under den midlertidige pensionsordning.

Ved brev af 10. juni 1975 meddelte Kommissionen blandt andet sagsøgers advokat følgende:

»2. I formel henseende er det nødvendigt, at der træffes en beslutning angående anerkendelsen af hr. Bruns' ret til pension .... De indledende skridt i så henseende er allerede taget. Beslutningen vil således tilgå Dem inden for de nærmeste dage.
...
3. Det spørgsmål om beregningen af pensionsretten i artikel 49, stk. 1 i bilag VIII, som De rejser i Deres brev af 7. marts 1975, er ikke blevet behandlet under den sag, som netop er afsluttet. Som jeg ligeledes har meddelt Dem, sætter administrationen sig som følge heraf direkte i forbindelse med hr. Bruns.«

Den 20. juni 1975 traf Kommissionens personaledirektør en afgørelse, hvorved sagsøgerens ret til pension blev anerkendt med virkning fra 1. januar 1975.

Den 21. august 1975 sendte sagsøger et brev til Kommissionen, hvori han navnlig anførte følgende:

»Jeg anmoder Dem om at ændre den beregning af pensionssatsen, der følger af opgørelsen af 18. april 1975, som er blevet endelig ved personaledirektørens afgørelse af 20. juni 1975. Det forekommer mig, at der er begået en fejl ved beregningen af nedsættelsen af pensionsrettighederne ifølge artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII.

...

For så vidt angår den forholdsmæssige nedsættelse af pensionsretten for perioden før vedtægtens ikrafttræden, er det hele pensionstilgodehavendet, dvs. både bidrag *og* renter, der skal sammenholdes med de beløb, der er hævet. ...

...

For det tilfælde, at prsonaledirektionen ikke skulle være i stand til at foretage denne fornyede opgørelse, beder jeg Dem videresende nærværende brev til ansættelsesmyndigheden som en ansøgning om en beslutning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1.«

Da der ikke kom noget svar på anmodningen af 21. august 1975, indgav sagsøger den 15. marts 1976 til Kommissionen en klage i henhold til vedtægtens artikel 90.

Den 9. august 1976 tilbageviste Kommissionen klagen, idet den blandt andet gjorde gældende, at den stiltiende afvisning af hans ansøgning af 21. august 1975 om en beslutning kun var en beslutning, der bekræftede en tidligere beslutning, nemlig beslutningen af 18. april — 20. juni 1975, der fastsatte sagsøgerens pensionssats, og som i mellemtiden var blevet uanfægtelig.

Sagsøger anlagde mod afslaget på hans klage nærværende sag, der er registreret på Domstolens justitskontor den 30. september 1976.

Ved et særskilt aktstykke, indgået til Domstolens justitskontor den 6. november 1976, har Kommissionen rejst formalitetsindsigelse mod søgsmålet og anmo-

det om, at procesreglementets artikel 91 må blive bragt i anvendelse.

Den 13. december 1976 har sagsøger afgivet indlæg vedrørende denne indsigelse.

Ved kendelse af 19. januar 1977 har Domstolen (anden afdeling) besluttet at behandle indsigelsen og realiteten under ét og at udskyde afgørelsen om sagsomkostningerne.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (anden afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Parternes påstande

I sin stævning har *sagsøger* nedlagt påstand om, at Domstolen:
1. annullerer Kommissionens beslutning af 9. august 1976;
2. pålægger Kommissionen ved beregningen af sagsøgers ret til alderspension for den periode, hvor han var tilsluttet den fælles pensionsordning for Fællesskabets institutioner — 4. december 1958 til 31. december 1961 — at lægge det tilgodehavende til grund, som ved vedtægtens ikrafttræden var opført på hans konto under den pågældende ordning;
3. dømmer Kommissionen til at bære sagsomkostningerne.

I sit aktstykke om indsigelsen har *Kommissionen* nedlagt påstand om, at Domstolen:
1. i form af en præliminær afgørelse i henhold til artikel 91 i Domstolens procesreglement afviser sagen,
2. dømmer sagsøger til at bære sagens omkostninger.

Som svar på dette aktstykke har *sagsøger* nedlagt påstand om, at Domstolen:
1. undlader at tage sagsøgtes formalitetsindsigelse til følge;
2. dømmer sagsøgte til at bære sagsomkostningerne.

I sit svarskrift nedlægger *Kommissionen* påstand om, at Domstolen:
1. afviser sagen;
2. subsidiært frifinder sagsøgte;
3. dømmer sagsøger til at bære omkostningerne.

I sin replik til svarskriftet nedlægger *sagsøger* påstand om, at Domstolen:
1. undlader at tage sagsøgtes formalitetsindsigelse til følge;
2. træffer afgørelse som anført under punkt 1 til 3 i de påstande, sagsøger har nedlagt i stævningen;
   — subsidiært, for det tilfælde, at Domstolen anerkender sagsøgtes indsigelse mod formuleringen af punkt 2 i sagsøgers påstande, imødekommer dette krav i følgende formulering;
   »At Domstolen kender for ret:
   1. ...
   2. Ved beregningen af sagsøgers pensionsrettigheder for den periode, hvor han var tilsluttet den fælles foreløbige pensionsordning for Fællesskabets institutioner — 4. december 1958 til 31. december 1961 — skal det tilgodehavende, der ved vedtægtens ikrafttræden var opført på sagsøgers konto under denne ordning, lægges til grund;
   3. ....«.

III — Parternes søgsmålsgrunde, indsigelser og øvrige anbringender

Vedrørende formaliteten

I sit aktstykke om formaliteten bemærker *Kommissionen,* at sagens genstand er beregningen af den pension, som sagsøger har modtaget siden 1. januar 1975. Beregningen af pensionen er foretaget ved opgørelse af 18. april til 20. juni 1975, hvilken opgørelse er en akt, der indeholder et klagepunkt, jf. vedtægtens artikel 91.

Det bestrides ikke, at opgørelsen er udfærdiget »under forbehold af Kommissio-

nens formelle godkendelse af forliget«, men dette forbehold havde ikke den mindste forbindelse med spørgsmålet om nedsættelse af pensionsretten. Det skyldtes udelukkende, at man ville undgå, at man kunne påberåbe sig opgørelsen i det tilfælde, at forliget mod foreventning ikke skulle blive gennemført.

Det af sagsøger i stævningen anførte om, at betegnelsen »endelig«, hvormed opgørelsen blev omtalt i hans brev af 21. august 1975, ikke angik beregningen af pensionssatsen, er irrelevant for diskussionen. Fremsendelsen af beslutningen af 2. juni 1975 gjorde nemlig opgørelsen fuldt ud gyldig, og den kunne derfor anfægtes som en akt, der indeholder et klagepunkt.

Ifølge Kommissionen burde sagsøger have indgivet en klage mod opgørelsen inden for en frist på 3 måneder, som anført i vedtægtens artikel 90, stk. 2, og derefter anlagt sag inden for den frist, der er foreskrevet i artikel 91; dette har han ikke gjort.

I sit brev af 21. august 1975 har sagsøger anført de grunde, som skulle føre til, at de renter, der var opført på hans konto under den fælles foreløbige pensionsordning, burde være lagt til grund ved nedsættelsen af hans pension efter artikel 49, stk. 1, og han har anmodet om, at opgørelsen af 18. april til 20. juni 1975 af denne grund bliver ændret. Han har ved denne lejlighed meddelt, at hans brev burde betragtes som en ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1 for det tilfælde, at administrationen ikke ville ændre opgørelsen.

Han har ikke modtaget svar på dette brev, ligesom han heller ikke har modtaget svar på sine henvendelser af 8. december 1975 og 2. februar 1976.

Kommissionen anfører videre, at sagsøger ved brev af 15. marts 1976, som han selv anså som en klage i henhold til artikel 90, stk. 2, vendte tilbage til sagen; den 15. juni 1976 anmodede han pånyom at få svar på dette brev.

Kommissionen svarede endelig sagsøgeren ved brev af 9. august 1976.

Sagen blev anlagt den 30. september 1976.

Ifølge Kommissionen må sagen under alle omstændigheder afvises, hvad enten man anser sagsøgers forskellige breve som »ansøgninger« eller »klager«.

Hvis man anser brevet af 21. august 1975, uanset dets formulering, som en klage i henhold til artikel 90, stk. 2, må klagen uden tvivl anses som indgivet rettidigt, men det samme gælder ikke sagsanlægget af 30. september 1976. Dette burde nemlig i henhold til artikel 91, stk. 2 være indgivet inden for en frist på 3 måneder, regnet fra den stiltiende afgørelse i slutningen af december 1975, hvorved ansøgningen i brevet af 21. august 1975 blev afvist, dvs. senest i slutningen af marts 1976 og ikke 6 måneder senere.

Selv om man vil anse sagsøgers brev af 21. august 1975 som en »ansøgning«, bør sagen alligevel afvises. Den stiltiende afvisning af denne ansøgning måtte i så fald anses som en simpel bekræftelse på den nedsættelse af pensionsrettighederne, der allerede var besluttet i opgørelsen.

Under henvisning til Domstolens praksis (navnlig dom af 14. 12. 1965 i sag 12/65, *Bauer* mod *Kommissionen,* Recueil 1965, s. 1239), gør Kommissionen gældende, at en sådan bekræftelse ved stiltiende afvisning ikke på nogen måde kan påvirke den frist, der er fastsat for sagsanlæg mod en akt, der indebærer et klagepunkt, og endnu mindre få en ny frist for indgivelse af en ny klage til at løbe.

Sagsøgers modsatte opfattelse, som han har anført i sin stævning, ville bevirke, at selv gamle administrative retsakter, der var blevet uanfægtelige, *når som helst* kunne være genstand for en ansøgning, og efter at der var blevet truffet en stiltiende eller udtrykkelig beslutning om afvisning, kunne angribes ved en klage og dernæst ved et sagsanlæg for Domstolen.

Kommissionen hævder, at en sådan opfattelse ikke kan være forenelig med de regler, der gælder for frister for sagsanlæg. I så henseende henviser den til Domstolens dom af 15. juni 1976 (sag 1/76 Wack mod Kommissionen, Sml. 1976, s. 1017), hvor Domstolen har fastslået, at »Kommissionens senere meddelelser, som besvarede sagsøgerindens ansøgninger, bekræftede blot den tidligere afgørelse og kunne således ikke få en ny frist til at løbe til sagsøgerindens fordel«. Domstolens har således nægtet at tillægge en ansøgning, der som i det foreliggende tilfælde er indgivet før en klage, nogen virkning i henseende til forlængelse af fristen for sagsanlæg, og den har afvist sagen under henvisning til, at klagen mod den akt, der indebar et klagepunkt, ikke var indgivet rettidigt.

Af de samme grunde bør Domstolen i nærværende sag fastslå,

— enten at den stiltiende afvisning af »ansøgningen« af 21. august 1975 blot bekræftede opgørelsen af 18. april til 20. juli 1975 og ikke gennem klagen af 15. marts 1976 kunne få en ny frist for sagsanlæg til at løbe til fordel for sagsøger;
— eller at »ansøgningen« af 21. august 1975 i virkeligheden var en klage, som senest ved udgangen af december 1975 blev stiltiende afvist, og derfor burde være fulgt op med et sagsanlæg senest ved udgangen af marts 1976, hvilket ikke er sket.

Det følger heraf, at sagen under alle omstændigheder må afvises.

I sit indlæg angående Kommissionens indsigelse henviser *sagsøger* til, at der i april 1974 blev indgået en principaftale mellem parterne. De nærmere enkeltheder i denne aftale nødvendiggjorde imidlertid Kommissionens godkendelse. Denne godkendelse skulle ske ved et »brev, som skal underskrives af hr. A. Borschette, medlem af Kommissionen« (brev af 1. april 1974 fra sagsøgtes repræsentant).

Under de senere forhandlinger nåede parterne desuden også til en aftale om de nærmere bestemmelser i forliget. Alene spørgsmålet om beregningen af den nedsættelse, der skulle ske i medfør af artikel 49 i vedtægtens bilag VIII, forblev uafklaret.

Sagsøger hævder, at han ikke betragtede hverken opgørelsen eller den oversigt, der var vedlagt beregningen af den allerede bestridte nedsættelse, som akter, der indebar et klagepunkt mod ham. Han havde Kommissionens repræsentants løfte om, at dette spørgsmål ville blive behandlet af administrationen.

Administrationen har ifølge sagsøger klart betragtet dette problem som et principielt spørgsmål, der rakte ud over sagsøgers tilfælde. For at fremkalde en beslutning fra en højere myndighed, det vil i sidste instans sige Kommissionen, indgav sagsøger ansøgningen af 21. august 1975.

Heller ikke på denne dato så sagsøger nogen grund til at indgive en klage. Aftalen var blevet korrekt udført af administrationen. Der blev først grund til klage, da administrationen fortsat ikke gav noget svar, og da den ansøgning, der var indgivet i henhold til vedtægtens artikel 90, stiltiende blev afvist.

Under henvisning til at opgørelsen indeholdt det forbehold, at gyldigheden var betinget af, at aftalen formelt blev godkendt af Kommissionen, gør sagsøger gældende, at det ikke var muligt, at personaledirektørens beslutning af 20. juni 1975 som en administrativ akt fra en underordnet tjenestegren kunne have den virkning at ophæve dette forbehold.

Beslutningen af 20. juni 1975 var ikke en del af opgørelsen. Den anerkendte blot retten til alderspension og havde ingen forbindelse med beregningen af rettighederne.

Den principielle anerkendelse af pensionsretten gjorde det muligt at gå videre

til en direkte beregning af rettighederne. I så henseende kunne man støtte sig på de individuelle og andre oplysninger fra opgørelsen, som sagsøger allerede havde givet sin godkendelse. Det er i denne forstand, at sagsøgeren senere i sin ansøgning af 21. august 1975 betegnede opgørelsen som »endelig«.

Sagsøger accepterede aldrig beregningen af nedsættelsen. I sin ansøgning af 21. august 1975 anmodede han udtrykkeligt om en ændret beregning.

Når Kommissionen hævder, at nedsættelsen allerede var besluttet i opgørelsen, er den ifølge sagsøger i modstrid med sin egen adfærd.

Kommissionens repræsentant forsikrede nemlig endnu den 10. juni 1975 som bekræftelse på en aftale mellem parternes advokater, at administrationen ville sætte sig direkte i forbindelse med sagsøger om beregning af nedsættelsen. Hvis han havde ment, at den aftale, som han netop havde bekræftet officielt, var annulleret ved personaledirektørens beslutning af 20. juni 1975, burde han have nævnt dette udtrykkeligt i det brev, ved hvilket han forkyndte denne beslutning. Det gjorde han imidlertid ikke. Sagsøger måtte derfor fortsat regne med, at spørgsmålet om beregningen af nedsættelsen ville blive undersøgt særskilt af administrationen. Princippet om den berettigede forventning finder også anvendelse i forvaltningsretten. Kommissionen kan ikke støtte ret på en sådan undladelse (»venire contra proprium factum«).

Det må følgelig fastslås, at indsigelsen om, at søgsmålet ikke er anlagt rettidigt, ikke er objektivt begrundet.

Sagsøger tilføjer, at efter hans mening må den mulighed for nårsomhelst at ændre opgørelser i henhold til artikel 41 i vedtægtens bilag VIII, såfremt pensionsberegningen er fejlagtig eller strider mod vedtægten, ikke alene give Kommissionen ret men også pligt til at foretage den fornødne ændring.

I sit svarskrift tager *Kommissionen* navnlig stilling til sagsøgers argumentation vedrørende nævnte artikel, som ifølge Kommissionen ikke giver tjenestemanden ret til på hvilket som helst tidspunkt at foranledige efterprøvet opgørelser, der er blevet endelige, og heller ikke til at kræve en ændring af sin pension med den retsvirkning, at en beslutning om afvisning af ansøgningen kan angribes i henhold til vedtægtens artikel 91 ved en klage, efterfulgt af et sagsanlæg. Men selv om artikel 41 skulle give tjenestemænd ret til at kræve efterprøvet deres pensionssats i visse tilfælde med den ovennævnte virkning, ville dette ikke komme sagsøger til gode. Sagsøger angriber nemlig ikke en beregning af sin pension, som er behæftet med »fejl eller mangel«, som anført i artikel 41, men fortolkningen af bestemmelserne i artikel 49, stk. 1 i bilag VIII, som har ført til en nedsættelse af hans pensionsbeløb. En tvist af denne art er imidlertid, selv om den i sidste instans vedrører pensionsbeløbet, bundet til den frist for sagsanlæg, der er fastsat i vedtægtens artikel 91, og falder ikke ind under anvendelsesområdet for artikel 41 i bilag VIII.

Under henvisning til en brevveksling mellem parterne gør Kommissionen gældende, at sagsøger ubestrideligt var klar over, navnlig at spørgsmålet om nedsættelse af hans pensionsrettigheder var blevet afgjort til skade for ham ved den opgørelse, der var blevet »endelig« ved beslutningen af 20. juni 1975. I sit brev af 21. august 1975 henviser sagsøger nemlig udtrykkeligt ikke alene til opgørelsen, som han begærede ændret, men også til beslutningen.

Den retlige situation var altså kendt for sagsøger senest den 21. august 1975. Sagsøger har altså simpelthen begået en fejl, da han i sit brev af denne dato indgav en ansøgning i stedet for en klage, og da han ved udløbet af fristen på fire måneder i december 1975 indgav en klage i stedet for at anlægge sag inden marts 1976.

I replikken til svarskriftet og i duplikken uddyber henholdsvis *sagsøger* og *Kommissionen* deres argumentation på forskellige omtvistede punkter, som allerede er behandlet i deres forudgående indlæg.

Vedrørende realiteten

Sagsøger bestrider fastlæggelsen af pensionssatserne for den periode før vedtægtens ikrafttræden, hvori han har været undergivet pensionsordningen. Han finder, at nedsættelsesreglen i artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII er anvendt forkert.

Ved beregningen af retten til alderspension nedsatte administrationen pensionssatsen som følge af, at sagsøger havde hævet beløb på sin konto under den midlertidige ordning for at sikre opretholdelsen af sine pensionsrettigheder i hjemlandet. Imidlertid tog administrationen for den periode, hvori han var tilknyttet denne ordning, kun hensyn til et beløb på 4 545 BFR bidrag, som stadig stod på hans konto ved overgangen til vedtægten, og ikke til det beløb på 27 874 BFR, som var påløbet som renter.

Ifølge sagsøger blev der ved den pensionsordning, der blev indført ved intern skrivelse af 19. juli 1958, oprettet en pensionskasse. Det var det tilgodehavende, der stod på de »individuelle« konti, og som bestod i bidragene og udbyttet af disses placering, der udgjorde de pensionsrettigheder, som var under erhvervelse i perioden forud for vedtægtens ikrafttræden. Tjenestemænd, der udtrådte af tjenesten, før de havde ret til pension, modtog nemlig blandt andet det beløb »som stod på deres konto i den fælles pensionsordning for Fællesskabets institutioner ved vedtægtens ikrafttræden, med tillæg af renter 3,5 % p.a.« (dvs. indtil datoen for udtræden — artikel 12 a i vedtægtens bilag VIII).

Ved nedsættelse af retten til alderspension i medfør af artikel 49 i bilag VIII var det afgørende spørgsmål derfor, i hvilket omfang *tilgodehavendet var blevet reduceret ved træk på kontoen.*

Under henvisning til at pensionsretten ifølge artikel 49, stk. 1 begrænses »i forhold til de beløb, der er hævet«, gør sagsøger gældende, at »i forhold til« betyder, at der må tages stilling til, hvor stort et beløb der er blevet hævet i forhold til det tilgodehavende, som den pågældende ville have haft ved overgangen til vedtægtens ordning, såfremt der ikke var blevet hævet noget beløb. Den fulde pensionssats svarede til det resterende tilgodehavende, som er indgået i Fællesskabets budget. Med andre ord skulle der foretages nedsættelse i forhold til det beløb, hvormed »kontoen«, dvs. tilgodehavendet inklusive renter, var blevet reduceret som følge af træk på denne.

Administrationen gik imidlertid anderledes til værks ved nedsættelsen. Den sammenlignede ikke de beløb, der var hævet, med det tilgodehavende, der stod på kontoen (inden der var hævet noget beløb), men med bidragene og udelukkende med disse. Bortset herfra tog den ikke hensyn til tilgodehavendet; dette fik ikke noget modsvar i pensionsretlig henseende.

Kommissionen gør i sit svarskrift gældende, at det alene er bestemmelserne i artikel 49, stk. 1, der kommer i betragtning. Da disse imidlertid ikke giver nogen som helst hjælp for så vidt angår det omtvistede spørgsmål, må denne artikel fortolkes efter, hvorledes denne bestemmelse og medregningen af renter passer ind i vedtægtens pensionsordning.

De grundlæggende principper i denne ordning er anført i vedtægtens artikel 77 og i artikel 2 i vedtægtens bilag VIII. Ifølge disse regler bestemmes pensionsbeløbet udelukkende af »antal pensionsgivende år« og »grundlønnen i den sidste lønklasse, i hvilken tjenestemanden har været indplaceret i mindst et år«. Beregningen af pensionsgivende tjenesteår sker på grundlag af bestemmelserne i artikel 3 i bilag VIII, som udelukkende henviser til varigheden af den tjenestetid, som er tilbagelagt i en af Fællesskabets institutioner.

Hvis man, som sagsøger kræver det, ved beregning af nedsættelsen af pensionsrettighederne i medfør af artikel 49, stk. 1 tog hensyn til de renter, der var opført på hans konto, ville man nå frem til en lavere sats for nedsættelsen og følgelig til et højere antal pensionsgivende år, som igen ville få indflydelse på pensionens størrelse. Det ville være uforeneligt med artikel 3 i bilag VIII at foretage nedsættelsen på denne måde. Ydermere kunne de funktionærer, som ikke havde hævet noget beløb på deres konto under den foreløbige pensionsordning, ikke få godskrevet sådanne supplerende pensionsgivende år, fordi de ikke faldt ind under bestemmelserne i artikel 49, stk. 1 i bilag VIII.

Det er alene bestemmelserne i artikel 12 a) i bilag VIII om udtrædelsespenge, der giver tjenestemanden ret til de renter, der er opført på hans konto i den fælles midlertidige pensionsordning. Disse bestemmelser kan imidlertid ikke anvendes i sagsøgers tilfælde, eftersom han efter at have tilbagebetalt Kommissionen de udtrædelsespenge, som han havde fået udbetalt, samt påløbne renter, fremover modtog pension i henhold til den aftale, der var indgået i sag 133/73.

I sin replik til svarskriftet bekræfter *sagsøger,* at han deler Kommissionens opfattelse om, at spørgsmålet om nedsættelse udelukkende bør afgøres efter artikel 49, stk. 1 i bilag VIII. Denne bestemmelse er imidlertid en del af kapitel 8 i bilag VIII, hvis særlige bestemmelser regulerer problemet med overgang fra den foreløbige pensionsordning til vedtægtens pensionsordning.

Sagsøger henleder opmærksomheden på de grundlæggende forskelle mellem pensionsordningen før vedtægtens ikrafttræden og vedtægtens pensionsordning og navnlig på det forhold, at den »pensionskasse«, der er omtalt i den interne skrivelse nr. 16, udgjorde en »selvforsikrings« ordning med indtægter fra bidragene og udbytte af disses placering, en ordning som selv måtte dække sine udgifter, medens ydelserne efter vedtægtens ordning omvendt dækkes af Fællesskabets budget (vedtægtens artikel 83).

Det er derfor ifølge sagsøger helt forfejlet at lade fortolkningen af artikel 49, stk. 1 bero på, hvorledes denne bestemmelse og medregning af renter »passer ind i vedtægtens pensionsordning«.

Pensionretten bestemmes nemlig i artikel 48, som indgår i »overgangsbestemmelserne« i kapitel 8 i bilag VIII, ud fra den pågældendes tilslutning til den foreløbige pensionsordning, og ikke, som Kommissionen hævder, efter dette bilags artikel 2 og 3, dvs. efter antallet af de pensionsgivende tjenesteår, der er tilbagelagt i en stilling under vedtægten.

Sagsøger er ikke enig med Kommissionen i, at det forhold, at der ved nedsættelse af pensionsretten tages hensyn til renter, der er opført på hans konto, skulle medføre en mere gunstig situation end for tjenestemænd, som ikke havde hævet på deres konto. Det følger nemlig af en modsætningsslutning fra artikel 49, stk. 1, at hvis tjenestemanden *ikke* har gjort brug af muligheden for at hæve beløb på sin konto, har han ret til *fuld pension.* »De beløb, der står på [de pågældendes] konto i den fælles foreløbige pensionsordning« (artikel 51 i bilag VIII) er altså fuldt ud blevet »overført til Fællesskaberne« (samme bestemmelse). Det, der står på kontoen, når der ikke er hævet noget beløb, fremgår af den interne skrivelse nr. 16, nemlig »bidrag samt de årligt påløbne renter«. Den samlede pension udgøres således af det tilgodehavende i bidrag og *renter,* som den pågældende har, når disse to beløb er overført fuldt ud til Fællesskabets budget.

De renter, der er indskrevet på kontiene, er ifølge sagsøgte altid blevet taget i betragtning, når der blev hævet på kontoen, og efter artikel 49, stk. 1 bør dette også være tilfældet, når der skal ske nedsættelse af pensionsretten som følge af, at der er hævet på kontoen.

I sin *duplik* gør Kommissionen gældende, at den »foreløbige pensionsordning«, der er omhandlet i den interne skrivelse nr. 16, ikke udgør en egentlig pensionsordning. Ordningen hjemler nemlig ingen pensionsydelse, men udelukkende udbetaling af udtrædelsespenge (bidrag + renter) i tilfælde af for tidlig udtræden af tjenesten. Bestemmelserne herom i den interne skrivelse er senere blevet optaget i vedtægtens bestemmelser om udtrædelsespenge og om medregning af tjenesteperioder før vedtægtens ikrafttræden (bilag VIII, artikel 48, stk. 1).

Pensionsretten fremgår for *alle* tjenestemænd, ligeledes for dem som allerede var indtrådt i tjenesten før 1. januar 1962, af vedtægtens artikel 77. Artikel 48, stk. 1 i bilag VIII bestemmer udelukkende, at de tjenesteperioder, der ligger før vedtægtens ikrafttræden, og som er tilbagelagt af tjenestemænd, der allerede var indtrådt i tjenesten den 1. januar 1962, bør tages med i betragtning ved pensionens beregning; denne bestemmelse supplerer således artikel 3 i bilag VIII for denne gruppe tjenestemænd.

Sagsøgers argument om, at den tjenestemand, som ikke har hævet på sin konto, skulle have ret til den »fulde pension«, er forkert. Som Kommissionen allerede har anført, var den »foreløbige pensionsordning« nemlig ikke en egentlig ordning, og den gav i modsætning til, hvad sagsøger forfægter, ikke nogen ret til pension. Der kunne følgelig ikke ved anvendelsen af artikel 49, stk. 1 være noget modsvar mellem den fulde pension og tilgodehavenderne i form af bidrag og renter, hvad enten bidrag og renter senere var eller ikke var blevet overført til Fællesskabernes budget.

Ifølge Kommissionen beregnes den »fulde pension«, som sagsøger skulle have haft ret til, hvis han ikke havde hævet beløb på sin konto før vedtægtens ikrafttræden, udelukkende som for alle hans kolleger i samme situation, ud fra antallet af tjenesteår og den sidste grundløn (vedtægtens artikel 77; artikel 48, stk. 1 i bilag VIII).

Sammenfattende anfører Kommissionen, at det må fastslås, at en medregning af de renter, der var opført på sagsøgers konto under den foreløbige pensionsordning, en medregning, som sagsøger kræver ved nedsættelsen af hans pensionsrettigheder i henhold til artikel 49, stk. 1 i bilag VIII, er uforenelig med de principper, der gælder for vedtægtens pensionsording.

Den anfægtede opgørelse af 18. april — 20. juni 1975, der — som det var sket i alle tidligere tilfælde — ikke medregnede de renter, der var opført på sagsøgers konto under den foreløbige pensionsordning ved nedsættelsen af hans pensionsrettigheder i henhold til artikel 49, stk. 1 i bilag VIII, er således lovlig, og sagsøgte må følgelig frifindes.

IV — Mundtlige forhandlinger

Parterne har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet den 13. oktober 1977.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 24. november 1977.

Præmisser

1 Sagsøger, en tidligere tjenestemand ved Kommissionen, som tiltrådte en stilling ved Kommissionen i 1958, har ved sin udtræden af tjenesten i 1969 begæret og fået tildelt udtrædelsespenge i henhold til artikel 12 i tjenestemandsvedtægtens bilag VIII;

senere har han anmodet Kommissionen om at få tillagt pension og tilbagebetalte samtidig udtrædelsespengene;

sagsøgers pensionsret var for så vidt angår realiteten genstand for sag 133/73, som, efter at tvisten var blevet afgjort ved aftale, blev slettet af Domstolens register ved kendelse af 28. maj 1975.

2 Under forhandlingerne med henblik på det ovennævnte forlig sendte Kommissionens repræsentant sagsøgers advokat et brev af 1. april 1974, som var vedlagt et udkast til forlig, der ifølge nævnte brev »mangler at blive underskrevet af hr. A Borschette, Kommissionsmedlem«, samt en oversigt over sagsøgers pension;

denne opgørelse indebar en forholdsmæssig nedsættelse af pensionsrettighederne i medfør af artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII, fordi sagsøger før vedtægtens ikrafttræden den 1. januar 1962 havde hævet et beløb på sin konto under den foreløbige pensionsordning, som var omhandlet i en intern skrivelse fra Kommissionen nr. 16-470/58-F, og som sagsøger havde anvendt til at sikre opretholdelsen af sine pensionsrettigheder i sit hjemland.

3 Beregningen af denne forholdsmæssige nedsættelse af sagsøgers pensionsrettigheder er det eneste tilbageværende stridspunkt i forbindelse med parternes forligsforhandlinger og det eneste realitetsspørgsmål i nærværende sag;

løsningen på dette spørgsmål må søges i formålet med og indholdet af den nævnte interne skrivelse nr. 16 og artikel 49, stk. 1 i vedtægtens bilag VIII;

4 den nævnte interne skrivelse nr. 16 bestemmer blandt andet følgende:

»Kommissionen har, for tiden indtil der i vedtægten indføres regler om personalets sociale sikring, indført følgende ordning med selvforsikring:

Pension

A — For perioden frem til det tidspunkt, da der indføres en egentlig pensionsordning (régime de retraite), oprettes der en pensionskasse (caisse de prévoyance), som de ansatte obligatorisk er medlemmer af fra deres tiltrædelse.

Udgifterne ved denne pensionskasse dækkes således:

— der tilbageholdes hver måned et beløb på 7,5 % i den ansattes løn,

— institutionen indbetaler et beløb svarende til 15 % af lønnen.

...

Pensionskassen fører en individuel konto for hver ansat, som:

— krediteres den ansattes og institutionens bidrag samt de årligt påløbne renter,

— debiteres institutionens eventuelle udbetalinger til opretholdelse af de ansattes pensionsret i disses oprindelige administration eller institution samt den del af det tilbageholdte beløb, der vedrører dækning af dødsrisikoen.

Ved oprettelse af den egentlige pensionsordning (régime de retraite) overføres det beløb, der står på den individuelle konto, til pensionskassen (caisse de retraite) efter regler, som vil være at fastsætte på dette tidspunkt.

Hvis en ansat i mellemtiden, indtil oprettelsen af den egentlige pensionsordning (régime des pensions), af anden grund end sin død ophører med at være beskæftiget ved Fællesskaberne, har den pågældende ret til tilbagebetaling af de beløb, der står på hans konto i pensionskassen (caisse de prévoyance) med påløbne renter«;

5 artikel 49 i vedtægtens bilag VIII, som indgår i overgangsbestemmelserne i dette bilags kapitel 8, bestemmer i stykke 1 følgende:

»Hvis tjenestemanden har gjort brug af den mulighed, der er givet ham, til på sin konto i den fælles foreløbige pensionsordning for Fællesskabernes institutioner at hæve beløb, han har måtte indbetale for at sikre opretholdelsen af sine pensionsrettigheder i hjemlandet, begrænses hans pensionsrettigheder for den periode, i hvilken han hører ind under den foreløbige pensionsordning, i forhold til de beløb, der er hævet på hans konto«.

6 Det fremgår af den ovennævnte oversigt, at Kommissionen til grund for beregningen i henhold til nævnte bestemmelse havde lagt denne kontos kreditsaldo pr. 31. december 1961, som omfattede de bidrag, som var blevet indbetalt af sagsøger og af den institution, som var hans arbejdsgiver, men ikke renterne af de nævnte beløb.

7 Da Kommissionen imidlertid har rejst en række formalitetsindsigelser, skal der først redegøres for de omstændigheder, som har givet anledning til den tvist, der er genstand for nærværende sag;

8 ved en række breve fra 17. april 1974 til 7. marts 1975 til Kommissionen bestred sagsøgers advokat omtalte beregningsmetode, idet han gjorde gældende,

at der skulle tages hensyn til hele den pågældende kreditsaldo, iberegnet renterne;

i et svar af 12. marts 1975 på sidstnævnte brev bemærkede Kommissionens juridiske tjeneste blandt andet, at opgørelsen af de beløb, som sagsøger skulle have udbetalt som pension fra 1. januar 1975, kun kunne ske under forbehold af, at Kommissionen vedtog en beslutning om formel godkendelse af den indgåede aftale, og det blev desuden for så vidt angår problemet med forholdsmæssig nedsættelse anført, at Kommissionens repræsentant ville kontakte administrationen og give sagsøgerens advokat meddelelse om resultatet så hurtigt som muligt;

senere tilstillede Kommissionen sagsøger »med forbehold af Kommissionens formelle godkendelse« en »opgørelse« over hans pensionsrettigheder, der var dateret den 18. april 1975;

det fremgår af denne opgørelse, at Kommissionen ved beregningen af den forholdsmæssige nedsættelse af sagsøgers pensionsrettigheder ikke havde taget hensyn til de renter, der var krediteret hans konto under den foreløbige pensionsordning;

ved brev af 10. juni 1975 meddelte Kommissionen sagsøgers advokat, at der i formel henseende endnu manglede at blive truffet en afgørelse om anerkendelse af sagsøgers pensionsrettigheder, og at administrationen ville sætte sig direkte i forbindelse med sagsøger angående beregningen af disse rettigheder;

den 20. juni 1975 traf Kommissionens personaledirektør en afgørelse (»Verfügung«), hvorved sagsøgers ret til pension blev anerkendt med virkning fra 1. januar 1975;

i brev af 21. august 1975 anmodede sagsøger Kommissionen om at ændre den beregning af pensionssatsen, der fulgte af opgørelsen af 18. april 1975, idet han for så vidt angår den forholdsvise nedsættelse af hans pensionsret for perioden før vedtægtens ikrafttræden gjorde gældende, at det både var bidrag og renter, der skulle sammenholdes med de beløb, der var hævet på hans tilgodehavende i henhold til den foreløbige pensionsordning;

desuden anførte sagsøger, at hans brev i påkommende tilfælde skulle anses som en ansøgning til ansættelsesmyndigheden om en beslutning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1;

da er ikke kom noget svar på dette brev, indgav sagsøger den 15. marts 1976 en klage til Kommissionen med samme indhold som ovennævnte ansøgning;

den 9. august 1976 bekræftede Kommissionen sin stiltiende negative beslutning i forhold til hans ansøgning af 21. august 1975 og tilbageviste de krav, som sagsøger havde fremsat i sit brev af 15. marts 1976.

9 Sagsøger har indgivet en stævning, indgået til Domstolen den 30. september 1976, hvori han nedlægger påstand om annullation af beslutningen af 9. august 1976 om afvisning og desuden anmoder Domstolen om at fastslå, at Kommissionen ved beregningen af hans pensionsrettigheder for den periode, hvor han var tilsluttet den pensionsordning, der gjaldt før vedtægtens ikrafttræden, skal lægge det tilgodehavende til grund, der var opført på hans konto under den pågældende ordning;

i replikken har sagsøger subsidiært, for det tilfælde at Domstolen skulle anerkende visse forbehold fra Kommissionens side angående formuleringen af sidstnævnte del af påstanden, fremlagt en ny formulering af denne, hvorefter Domstolen anmodes om at kende for ret, at det ved beregningen af sagsøgers pensionsrettigheder for den periode, hvor han var tilsluttet den fælles foreløbige pensionsordning for Fællesskabets institutioner, er det tilgodehavende, der ved vedtægtens ikrafttræden var opført på sagsøgers konto under denne ordning, der skal lægges til grund.

10 På grund af den snævre forbindelse mellem formalitetsindsigelserne og de af parterne fremsatte realitetsanbringender, som har ført Domstolen til ved kendelse af 19. januar 1977 at bestemme, at formaliteten skal behandles sammen med realiteten, skal der først tages stilling til sagens realitet.

11 Den ordning, der blev indført ved intern skrivelse nr. 16, var en foreløbig ordning »for tiden indtil der i vedtægten indføres regler om personalets sociale sikring«;

denne ordning hjemlede ingen pensionsydelser men udelukkende tilbagebetaling af de beløb, der stod på en ansats konto i pensionskassen, herunder renter, for det tilfælde at en ansat af en anden grund end sin død ophørte med at være beskæftiget ved Fællesskabet før oprettelsen af pensionsordningen;

det fremgår desuden af den interne skrivelse nr. 16, at de regler, som herved blev indført, skulle lette overgangen til vedtægtens pensionsordning ved at tilvejebringe visse pengemidler, som var nødvendige for oprettelsen af denne ordning, og som skulle overføres til pensionskassen efter regler, der skulle fastsættes ved vedtægtens ikrafttræden;

ifølge den foreløbige pensionsordning var der imidlertid taget hensyn til, at visse ansatte på det pågældende tidspunkt ønskede at bevare deres pensionsrettigheder i deres oprindelige administration eller institution, og at de hertil fortsat var nødt til at indbetale de fornødne bidrag;

denne ordning gjorde det således muligt for disse ansatte ved træk på deres konto i pensionskassen at indbetale sådanne bidrag til opretholdelse af deres pensionsrettigheder;

den ansatte, som udnyttede denne muighed, fik en konkret og reel fordel.

12 Til gengæld bestemmer den pensionsordning, der blev indført ved vedtægtens artikel 77, sammenholdt med artikel 2 i bilag VIII, at pensionsretten for samtlige tjenestemænd udelukkende beregnes efter antallet af pensionsgivende år og den sidste grundløn;

artikel 3 i bilag VIII anvender som eneste kriterium for beregningen af de pensionsgivende tjenesteår varigheden af den tjenestetid, som er tilbagelagt i en af Fællesskabernes institutioner;

beregningen af pensionsretten for den tjenestemand, der omfattes af vedtægten i henhold til overgangsbestemmelserne i kapitel 8 i bilag VIII, sker i visse henseender blandt andet i medfør af artikel 48 og 49 i dette bilag;

det fremgår således af artikel 48, stk. 1, at retten til pension for en sådan tjenestemand indtræder på tidspunktet for hans tilslutning til den foreløbige pensionsordning, der er fælles for Fællesskabernes institutioner;

13 med henblik på en retfærdig overgang fra den midlertidige pensionsordning til vedtægtens pensionsordning måtte det undgås, at der kunne opstå en forskelsbehandling mellem tjenestemænd, som ikke havde hævet beløb på deres konto under den foreløbige ordning for at opretholde pensionsrettigheder i deres oprindelige administration eller institution, og som derfor ikke allerede havde opnået en reel fordel, og tjenestemænd, på hvis konto sådanne beløb var blevet hævet;

det er for at undgå en sådan forskelsbehandling, at artikel 49, stk. 1 for det tilfælde, at tjenestemanden har hævet beløb på sin individuelle konto i den foreløbige pensionsordning, bestemmer, at de vedtægtsbestemte pensionsrettigheder for den periode, i hvilken han har hørt ind under nævnte ordning, begrænses i forhold til de beløb, der er hævet på hans konto;

det fremgår af sagens akter, at der i tilfælde af, at de renter, der er godskrevet den individuelle konto, skulle blive lagt til grund ved beregningen af nedsættelsen, vil blive tale om en lavere nedsættelsessats og følgelig om et større antal pensionsgivende år, hvilket ville gribe ind i det tidsmæssige kriterium om varigheden af den tilbagelagte tjenestetid, som gælder for beregningen af de pensionsgivende tjenesteår;

under hensyn til formålet med artikel 49, stk. 1 er faktorerne i den dér omhandlede forholdsmæssige beregning imidlertid dels de beløb, der er hævet på kontoen under den foreløbige pensionsordning, og dels de samlede bidrag, der er indbetalt til denne konto;

det er nemlig kun de bidrag, der er indbetalt til pensionskassen, der kan tjene som præcist og konstant grundlag for den nødvendige sammenligning, idet omfanget af de renter, der er godskrevet en tjenestemands individuelle konto ved overgangen til vedtægtens pensionsordning, alene genspejler rytmen i de betalinger, der er sket til debit for denne konto, samt kassens investeringspolitik;

dette resultat støttes desuden af bestemmelserne i artikel 48, stk. 2, hvorefter tjenestemanden i tilfælde af, at han ikke i den tjenestetid eller del heraf, der ligger forud for hans tiltræden ved en Fællesskabets institutioner, har ydet bidrag til pensionsordningen, har mulighed for ved afdragsvise indbetalinger at opnå rettighederne for den periode, i hvilken han ikke har kunnet betale bidrag;

ifølge artikel 48, stk. 2 anses nemlig »de af tjenestemanden indbetalte bidrag og de tilsvarende indbetalinger fra institutionen ... som krediteret tjenestemandens konto under den foreløbige pensionsordning fra vedtægtens ikrafttrædelsestidspunkt«;

det følger af disse bestemmelser, dels at indbetalingen af bidrag er tilstrækkelig til at give fuld ret til pension, uden at det er nødvendigt at svare renter, dels at denne ret erhverves, uden at kassen skal kompenseres for tabet af det udbytte ved placering af bidragene, som den kunne have opnået, hvis bidragene var blevet indbetalt på de i den interne skrivelse nr. 16 anførte tidspunkter.

14 Det følger af det anførte, at det under hensyn til de principper, der ligger til grund for den ved vedtægten oprettede pensionsordning, må antages, at Kommissionen med rette har nægtet at ændre beregningen af den forholdsmæs-

sige nedsættelse af sagsøgers pensionsrettigheder på den måde, som kræves af sagsøger;

sagsøgte vil derfor være at frifinde;

15 under disse omstændigheder er det ufornødent at behandle de formalitetsindsigelser, som er rejst af Kommissionen.

Vedrørende sagsomkostningerne

16 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2 dømmes den part, som har tabt sagen, til at bære omkostningerne;

i henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

1. Sagsøgte frifindes.

2. Hver af parterne afholder deres egne udgifter.

Sørensen Mackenzie Stuart Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. december 1977.

A. Van Houtte
Justitssekretær

M. Sørensen
Formand for anden afdeling